

УДК 378.147.371.61

DOI:

*Анастасія Поліщук, аспірантка кафедри професійної освіти
Закладу вищої освіти "Подільський державний університет"*

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ МАЙБУТНІМИ АГРАРНИМИ ІНЖЕНЕРАМИ

У статті розглянуто питання важливості іноземної мови за професійним спрямуванням при підготовці майбутніх фахівців аграрно-інженерних спеціальностей. Виконано аналіз досліджень з пошуку шляхів формування позитивної мотивації здобувачів вищої освіти до вивчення іноземних мов.

Виокремлено види мотивації щодо вивчення іноземних мов за професійним спрямуванням. Проаналізовано основні мотиви, які мають вагомий вплив на активне засвоєння знань з іноземних мов. Запропоновано заходи для інтенсифікації освітнього процесу при вивченні іноземних мов за професійним спрямуванням в аграрно-технічних закладах вищої освіти.

Ключові слова: мотивація; мотив; іноземна мова за професійним спрямуванням; аграрно-інженерні спеціальності.

Лит. 11.

*Anastasiya Polishchuk, Postgraduate Student of the Vocational Education Department of the
Higher Educational Institution "Podillia State University"*

FORMATION OF POSITIVE MOTIVATION TO STUDY FOREIGN LANGUAGES FOR PROFESSIONAL PURPOSES BY FUTURE AGRICULTURAL ENGINEERS

The article considers the importance of a foreign language in the training of highly qualified specialists for the agricultural sector of the economy. The relevance of the article is due to the need to train future specialists in agricultural engineering, whose competitiveness is determined not only by their high qualification in the field of production, but also willingness to solve professional and industrial problems in foreign language communication.

The analysis of researches and publications on search of ways and methods of formation of motives of educational activity of applicants for higher education at studying of foreign languages is executed. The concept of "motive" and "motivation" as an organization of educational activities aimed at deeper study of a foreign language, its improvement and the desire to develop the needs of knowledge, as well as their impact on improving the effectiveness of foreign language learning in foreign language classes is explained. The types of motivations for learning a foreign language are identified. The main motives of learning are analyzed, which define them as an internal motivating force that ensures the movement of the individual to cognitive activity, activates mental activity in the acquisition of knowledge in major disciplines of the future specialty, and has a significant impact on active learning of foreign languages, or to some extent future agricultural engineers. The conditions of intensive educational process in the study of foreign languages by future specialists of agro-engineering specialties are determined, which positively contribute to the improvement of the educational goal and more effective assimilation of knowledge. The formation of working curricula of the specialty is noted, where the priorities of disciplines by years and semesters are determined.

It is proved that the problem of motivation to study foreign languages in the professional direction of future specialists in agricultural engineering remains relevant.

Conclusions are made on the prospects of further research in improving the ways, methods and means of effective organization of the educational process in higher education institutions in the study of foreign languages in the professional field.

Keywords: motive; motivation; foreign language for professional purposes; agricultural engineering specialties.

Постановка проблеми. Проблема підготовки висококваліфікованих фахівців для аграрного сектора економіки України набуває все більшого значення. Сучасне суспільство висуває випускникам закладів вищої освіти високі вимоги, серед яких важливе місце займають професіоналізм, достатня соціальна активність і творчий підхід до виконання професійних обов'язків у виробничій

сфері. Підвищення якості підготовки майбутніх фахівців у сучасних умовах є досить складним процесом, який зумовлений багатьма важливими факторами. Серед основних – це наявність бажання у здобувачів вищої освіти до засвоєння ними основних вимог освітньо-професійної програми обраної спеціальності. Але в сьогоdnішніх умовах для аграрного інженера цього замало. Конкурентоспроможність

нинішнього фахівця на сучасному ринку праці оцінюється не тільки його професіоналізмом, а й здатністю орієнтуватись в іншомовному середовищі. Завдяки володінню іноземними мовами майбутній фахівець стає більш мобільним у соціальному і економічному плані.

Стосовно майбутніх аграрно-інженерних фахівців агропромислового виробництва, то знання іноземних мов для них є першочерговим завданням. На сьогодні в Україні великі фірми мають у своєму обробітку значні земельні ділянки, які, здебільшого, обробляються потужною високотехнологічною закордонною технікою. Для обслуговування такої сучасної техніки, впровадження у виробництво новітніх передових технологій потрібні грамотні, висококваліфіковані фахівці, конкурентоспроможність яких визначається не лише високою кваліфікацією у професійній сфері, а й готовністю виконувати виробничі завдання в умовах іншомовної комунікації.

Але незважаючи на необхідність знання іноземних мов фахівцями різних сфер діяльності і розуміння їх ролі в суспільстві, випускники аграрно-інженерних закладів вищої освіти ще не на достатньому рівні ними володіють.

Тому перед викладачами іноземних мов, які причетні до підготовки майбутніх фахівців аграрно-інженерних спеціальностей, стоїть надважливе завдання – це досягнення здобувачами вищої освіти високого рівня володіння іноземними мовами, необхідного для успішного використання як на практиці в майбутній професійній діяльності, так і у кар'єрному зростанні.

Аналіз основних досліджень і публікацій.

Питанням формування позитивної мотивації у здобувачів вищої освіти до засвоєння програмного матеріалу з обраної спеціальності присвячено багато наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених. Значна увага приділялася вивченню природи мотивів (В. Асєєв, Л. Божович, М. Матюхіна, С. Москвичов, Г. Щукіна та ін.), закономірностей формування мотиваційної сфери особистості (Л. Божович, Г. Костюк, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн та ін.). Обґрунтовувалася необхідність та робилися спроби дослідити шляхи і методи формування мотивів учіння (М. Гамезо, Л. Непомняща, Г. Щукіна, С. Григор'ян, А. Маркова та ін.). Вивченню методики викладання конкретних предметів та їх аспектів як засобу формування мотиваційної сфери суб'єкта учіння, дослідження мотиваційного потенціалу того чи того виду навчальної діяльності присвячені наукові праці Є. Пассова, В. Кузовльова, Г. Рогової, Т. Левченко та ін. [9].

Серед сучасних науковців, які займаються вивченням проблем мотиваційної сфери та закономірностей її формування у студентському віці, слід відзначити В. Галузьяка, В. Клачка, І. Жадан, І. Зарубінської, К. Кальницької. Мотивацію як динамічний процес розглядають К. Ізард, І. Ільїн, А. Маслоу, М. Савчин; мотивацію як сукупність стимулів – Д. Мазоха, Н. Опанасенко, Н. Юдіна. У роботах Н. Арістової, О. Яцишина, продемонстровано формування мотивів до вивчення іноземної мови [4].

Т. Рідель з'ясувала роль професійної мотивації в удосконаленні іншомовної підготовки студентів у немовному закладі освіти і розробила методику визначення мотивів оволодіння обраною професією і рівня професійної мотивації студентів аграрних університетів [7].

О. Колодницька вивчала особливості формування позитивної мотивації до вивчення англійської мови (за професійним спрямуванням) у студентів медичних ЗВО за допомогою інтерактивних технологій і методів навчання [6]. Т. Щеголева досліджувала специфіку викладання англійської мови за професійним спрямуванням прикордонникам в умовах євроінтеграції [11].

Т. Картель і Г. Сивокінь висвітлили провідні концептуальні і методичні засади, що сприяють вдосконаленню процесу формування оптимальної мотивації до оволодіння іноземною мовою професійного спрямування студентами будівельних спеціальностей [3].

Проблема формування позитивної мотивації до вивчення іноземних мов за професійним спрямуванням майбутніми фахівцями аграрно-інженерних спеціальностей досліджена поки що не на достатньому рівні.

Метою статті є аналіз та дослідження особливостей формування позитивної мотивації у майбутніх фахівців аграрно-інженерних спеціальностей до вивчення іноземних мов за професійним спрямуванням як основних чинників підвищення якості навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Формування мотивації до навчання висвітлено у багатьох наукових працях. О. Зеліковська стверджує, що позитивна мотивація має важливе значення у становленні професійної компетентності студентів, а “викладач має застосовувати всі можливі методи, аби стимулювати студентів до самостійної діяльності, власного активного підходу до здобуття знань шляхом виявлення сильних сторін та переважних мотиваційних стимулів студентів” [2, 101].

Для заохочення до навчання і підвищення його якості треба вирізняти мотиви, потреби у навчанні та сенс самого навчання. Особливе значення у

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ МАЙБУТНІМИ АГРАРНИМИ ІНЖЕНЕРАМИ

формуванні позитивних мотивів у здобувачів вищої освіти до навчання відіграє їх взаємодія з викладачами, які виступають суб'єктами донесення знань до них. Тісна співпраця між викладачем та здобувачем завжди буде приносити позитивний результат та впливатиме на формування у здобувача переконання того, що знання потрібні для його майбутньої професійної діяльності. Важливу роль у формуванні позитивної мотивації до навчання відіграє застосування у навчальному процесі сучасних передових технологій, інтерактивних методів навчання та інструментів. Таким чином, навчання здобувачів завдяки застосуванню прогресивних методик у такому процесі створює їм додаткові можливості і певним чином полегшує шлях засвоєння нового матеріалу. Л. Штохман вважає, що сама форма навчальної діяльності і можливість досягнення високих практичних результатів створюють передумову для стимулювання студентів. Але вирішальним у забезпеченні ефективності навчання є свідоме врахування мотиваційного фактора і керування ним на всіх рівнях та компонентах освітнього процесу, вплив на нього через особливу організацію навчального матеріалу, методів і прийомів його ведення та закріплення, організацію форм групової взаємодії [10, 513].

Під мотивацією варто розуміти організацію такої навчальної діяльності, яка спрямована на більш глибоке вивчення іноземної мови, її вдосконалення і прагнення розвинути потреби пізнання. Тому необхідно створювати такі умови в освітній діяльності, які сприяють розвитку у здобувача високого рівня пізнавального інтересу до вивчення іноземної мови. Розрізняють два види мотивів: внутрішні і зовнішні. Внутрішні розвиваються під впливом власних думок здобувача, його прагнень, переживань, виникнення певних потреб, в результаті чого з'являється усвідомлення внутрішньої необхідності. Зовнішні мотиви не пов'язані зі змістом навчального матеріалу. Викладач повинен бути лідером у процесі пізнання, авторитетом у всіх сферах спілкування зі здобувачами. Немає більш сильного засобу мотивації, ніж власний позитивний приклад, інтерес викладача до іноземної мови і культури країни досліджуваної мови. Мотив може бути позитивний і негативний [8].

Розглядаючи мотиви навчання, А. Кузьмінський, В. Омеляненко визначають їх як внутрішню спонукальну силу, яка забезпечує рух особистості до пізнавальної діяльності, активізує розумову активність. Вони визначають п'ять основних груп мотивів: соціальні, спонукальні, пізнавальні,

професійно-ціннісні, меркантильні. А оскільки сучасні молоді особистості об'єктивно змушені бути більш мобільними, інформованими, критично і творчо мислячими, а значить і більш мотивованими до самонавчання та саморозвитку, то Г. Гапоненко у своєму дослідженні класифікував мотиви за групами на спонукальні, пізнавальні, освітянські і особистісні [1].

У дослідженні, проведеному В. Рижовим, виокремлено дев'ять видів мотивації щодо вивчення іноземної мови. Попри велику кількість праць з проблеми мотивації оволодіння іноземною мовою, багато питань залишаються ще нерозв'язаними [5].

У розв'язанні проблеми підвищення мотивації щодо вивчення іноземних мов за професійним спрямуванням майбутніми фахівцями аграрно-інженерних спеціальностей треба запропонувати комплексний підхід.

Починаючи з першого курсу навчання, необхідно визначити максимальний пріоритет основних позитивних мотивів. Їх може бути декілька. Розробити робочу програму дисципліни "Іноземна мова за професійним спрямуванням", яка тісно пов'язана з основними дисциплінами спеціальності, де створити спеціальну систему завдань як для аудиторної, так і самостійної роботи. Вміщений у них дидактичний матеріал має бути професійно орієнтований на технічні тексти і завдання до них, що відображають питання майбутньої професії. Планувати виховні заходи з елементами вивчення іноземних мов та звести до мінімуму вплив негативної мотивації. Основні мотиви повинні мати змістовий вплив на потреби майбутнього фаху. Завдання мають бути лаконічними, комунікативними, творчими, відповідати потребам аграрно-інженерної спеціальності і базуватися на врахуванні інтересів фахівців.

При підготовці майбутніх фахівців аграрно-інженерних спеціальностей достатньо проаналізувати основні класичні мотиви, які мають найвагомий вплив для досконалого засвоєння іноземних мов за професійним спрямуванням у процесі навчання. До них варто віднести комунікативний, навчально-пізнавальний та матеріально-практичний мотиви.

Комунікативний мотив – різновид внутрішньої мотивації прийнято вважати за основний як одне з найнеобхідніших умінь будь-якої людини спілкуватися іноземною мовою. Тому розвиток комунікативних здібностей студентів, їх підготовка до життя у суспільстві є основною метою навчання іноземної мови. Однак це не тільки мета навчання, яку ставлять перед собою

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ МАЙБУТНІМИ АГРАРНИМИ ІНЖЕНЕРАМИ

викладачі закладу вищої освіти, це обумовлює методи і прийоми навчання іноземної мови на заняттях. Отже, завдання викладача – навчити здобувачів спілкуватися іноземною мовою, створюючи певні ситуації, які допоможуть їм у житті і навчать знаходити оптимальні рішення. Це вимагає підвищення професійного рівня викладача, постійного вдосконалення знання як своєї, так і дисципліни спеціальності майбутнього аграрного інженера. Викладач іноземної мови повинен мати загальні поняття про основні енергетичні засоби, сільськогосподарські машини, трактори, автомобілі, технологічні процеси, які використовуються в аграрному секторі економіки. На основі певних знань і загальних понять повинна складатися робоча програма вивчення дисципліни іноземних мов за професійним спрямуванням.

Навчально-пізнавальний мотив пов'язаний з проявом інтересу до змісту навчального матеріалу. Навчально-пізнавальний мотив є основним, таким, що обумовлює навчальну діяльність, позаяк в його основі закладено постійне прагнення до пізнання. Також він пов'язаний зі змістовою та організаційною сторонами навчальної діяльності. Пізнавальна мотивація є найбільш важливою у вивченні іноземної мови. Однак необхідно, щоб вона стала основою для розвитку професійної спрямованості здобувачів, стимулювала їх навчальну активність, успішність, позитивне ставлення до мови, що вивчається. Ставлення до іноземної мови багато в чому залежить від оцінки важливості професійної підготовки за фахом. Інтересом до іноземної мови як такої, що сприяє формуванню мотивів до аналізу мовних явищ, є проведення викладачем різних за формою і змістом занять мовою, яка вивчається. Оскільки при формуванні професійних умінь та навичок майбутніх фахівців навчальний процес вимагає використання великої кількості наочних матеріалів та інтерактивних засобів, які зі свого боку допомагають досягнути навчальну мету та більш ефективно засвоювати знання, заняття з іноземних мов за професійним спрямуванням для майбутніх фахівців спеціальності "Агроінженерія" мають проводитися в аудиторіях, спеціально обладнаних під майбутню професію. Наочно-інформаційний матеріал аудиторій скомпонований по розділах аграрно-виробничих процесів і новітніх технологій, що використовуються в аграрному секторі економіки. На стендах має бути представлена закордонна техніка, енергетичні засоби, сільськогосподарські машини і технологічне обладнання, яке на сьогодні задіяне у технологічних процесах виробництва і переробки сільськогосподарської продукції.

Матеріально-практичний мотив є уособленням досягнення практичної мети, на зразок отримання престижної роботи. Варто зазначити, що поведінка людини визначається не одним мотивом, а їх сукупністю. При цьому один із них може бути основним (домінувати), а інші виконують функцію додаткової стимуляції. В умовах сучасності основною є саме матеріальна мотивація майбутньої трудової діяльності за отриманою спеціальністю. Матеріальна мотивація – це прагнення достатку, певного рівня добробуту, певного матеріального стандарту життя. Особистий інтерес спонукає майбутнього фахівця до професійного зростання, стає стимулюючим фактором ефективного і результативного засвоєння навчального матеріалу з іноземних мов.

Для майбутніх фахівців аграрно-інженерного напрямку важливим різновидом внутрішньої мотивації є також інструментальна мотивація, яка впливає з позитивного становлення здобувачів вищої освіти до певних видів робіт, що пов'язані з отриманням майбутньої професії. Відомо, що педагогічний ефект може бути досягнутий більшою мірою в результаті власної активності студентів, і його неможливо отримати у формі нейтрально-пасивного сприйняття. Необхідно озброїти здобувачів певними прийомами самостійного оволодіння іноземною мовою так, щоб їх раціональний зміст відчувався й імпував їм. У результаті такого підходу здобувачі будуть мати методичний інструментарій для подальшого вдосконалення навичок, умінь і знань з іноземної мови для майбутньої виробничої діяльності.

Підготовка майбутніх фахівців аграрно-інженерного напрямку потребує досить детального підходу до визначення мотивів засвоєння знань з іноземних мов. Переважна більшість випускників закладів вищої освіти після закінчення навчання йдуть працювати на виробництво. У своїй виробничій діяльності їм доводиться розв'язувати питання щодо використання сільськогосподарської техніки, машин та обладнання, в тому числі і закордонного виробництва. Саме на виробництві відбуваються зміни в свідомості новоспечених фахівців, які до цього, навчаючись у закладі вищої освіти, віддавали перевагу опануванню дисциплін, що стосуються їх майбутнього фаху, а іноземну мову за професійним спрямуванням вивчали лише тому, що це є однією із складових освітньо-професійної програми спеціальності.

Основні мотиви, що спонукають майбутнього аграрного інженера до вивчення іноземних мов за професійним спрямуванням, тією чи іншою мірою відіграють важливу роль у засвоєнні знань з основних дисциплін майбутньої спеціальності.

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ МАЙБУТНІМИ АГРАРНИМИ ІНЖЕНЕРАМИ

Велике значення має і той факт, на якій стадії навчання, починаючи з першого курсу, майбутні фахівці усвідомлять потребу досконалих знань як з основних предметів, так і з іноземних мов. Що швидше така свідомість у них з'явиться, то раніше вони почнуть уявляти зміст майбутньої професії, і тоді більше уваги почнуть приділяти вивченню іноземних мов. Підтримка в цьому плані має бути з боку як викладачів іноземних мов, так і викладачів спеціальних дисциплін, а також деканату, кураторів груп і курсів. Вони повинні якомога раніше донести до майбутніх фахівців основний зміст і перспективи їхньої професії, також спрогнозувати та розставити основні акценти на ключових моментах, які можуть стосуватися їх роботи за спеціальністю в умовах виробництва.

На нашу думку, варто звернути увагу й на формування робочих навчальних планів спеціальності, де визначити пріоритети дисциплін за роками і семестрами. На перше місце поставити ті дисципліни, які дають яскраве уявлення про майбутню професію. Найбільшою мірою це стосується такої дисципліни, як "Вступ до спеціальності".

Оскільки багато іноземних інвесторів заходять у нашу країну, багато закордонної техніки і технологій використовується при вирощуванні та переробці сільськогосподарської продукції, саме ця дисципліна повинна відігравати важливу роль у формуванні основних мотивів як до вивчення базових дисциплін, що стосуються спеціальності, так і дисциплін з іноземних мов. Іноземну мову варто доручити викладати досвідченим фахівцям, які досконало володіють питаннями виробничої діяльності, можуть детально окреслити перспективи аграрно-інженерної спеціальності. Дисципліна має викладатися з першого семестру першого курсу навчання. Програма дисципліни повинна бути сформована так, щоб майбутні фахівці чітко уявляли перспективу майбутньої професії. Коли студентам з першого курсу буде окреслена картина майбутньої виробничої діяльності в тому плані, що їм доведеться працювати з іноземними інвесторами, експлуатувати і обслуговувати іноземну техніку, використовувати насіння, добрива та засоби захисту рослин іноземного виробництва, вже тоді в них почне пробуджуватись інтерес до вивчення іноземних мов з метою спілкування із закордонними партнерами, знання іноземних мов дасть можливість користуватися іншомовною літературою, інструкціями з використання та обслуговування машин і обладнання та ін. Крім того, багато теперішніх фахівців їдуть за кордон з метою вивчення передового досвіду

господарювання, ознайомлення з новітніми технологіями, енергетичними засобами, сільськогосподарською технікою та ін.

Висновки. Таким чином, усе вищевикладене дає підстави дійти висновку, що проблема мотивації до вивчення іноземних мов за професійним спрямуванням майбутніми фахівцями аграрно-інженерних спеціальностей залишається актуальною. Проте частково вона розв'язується на різних рівнях здобуття вищої освіти та різних спеціальностях. Що ж стосується аграрних інженерів, то для інтенсифікації освітнього процесу при вивченні іноземних мов важливо дотримуватися таких умов: розробити робочу програму дисципліни "Іноземна мова за професійним спрямуванням", яка тісно пов'язана з дисциплінами спеціальності; дидактичний матеріал має професійно орієнтований на технічні тексти і завдання, що відображають питання майбутньої професії; а завдання – лаконічними, комунікативними, творчими, відповідати потребам аграрно-інженерної спеціальності і базуватися на врахуванні інтересів майбутньої виробничої сфери; викладачі іноземних мов повинні мати загальні поняття про основні енергетичні засоби, сільськогосподарські машини, трактори, автомобілі, технологічні процеси, які використовуються в аграрному секторі; наочно-інформаційний матеріал аудиторій варто скомпонувати по розділах аграрно-виробничих процесів і новітніх технологій.

Запропоновані умови позитивно сприятимуть більш ефективному засвоєнню знань з іноземних мов за професійним спрямуванням майбутніми фахівцями агроінженерії.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку досліджень вбачаємо в удосконаленні шляхів, методів та засобів ефективної організації освітнього процесу у закладах вищої освіти при вивченні іноземних мов за професійним спрямуванням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гапоненко Г.М. Мотивація у майбутніх водолазів-підривників до навчання. *Вісник Національного університету оборони України Збірник наукових праць*. Київ: НУОУ, 2013. Вип. 1 (32). 352 с. С. 38–41.
2. Зеліковська О.О. Мотивація студентів економічних спеціальностей до формування міжкультурної компетенції. *Педагогічний дискурс*. 2012. Випуск 11. С. 98–101.
3. Картель Т.М., Сивокінь Г.В. Вивчення іноземної мови професійного спрямування майбутніми інженерами. *International Scientific*

and Practical Conference "WORLD SCIENCE" № 10 (26), Vol. 3. С. 65–68.

4. Клочко В.І., Коломієць А.А. Формування мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів технічних спеціальностей : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2012. 188 с.

5. Коваль І.В. Мотиви вивчення іноземної мови студентами вищого навчального закладу: психологічний аспект. *Проблеми сучасної психології*. Випуск 35. 2017. С. 193–206.

6. Колодницька О.Д. Формування позитивної мотивації до вивчення англійської мови (за професійним спрямуванням) у студентів медичних ВНЗ за допомогою інтерактивних технологій і методів навчання. *Медична освіта*. Тернопіль. 2018. № 4. С. 52–55.

7. Рідель Т.М. Професійна мотивація та її роль у формуванні мотивації до вивчення іноземних мов в аграрному вузі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : зб. наук. пр.* Ч. 2. Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2010. С. 356–361.

8. Рідель Т.М. Шляхи підвищення мотивації при вивченні англійської мови студентами СНАУ "Молодий вчений" № 12 (52). 2017. С. 448–453.

9. Холмакова Ю.В. Мотивація до вивчення іноземних мов як феномен сучасної науки та практики. *Молодий вчений*. 2016. № 4.1. С. 103–105. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_4.1_30.

10. Штохман Л.М. Комунікативна складова у навчанні іноземної мови у ВНЗ. *Молодий вчений*. № 3 (43), 2017. С. 512–515.

11. Щеголева Т. Специфіка викладання англійської мови за професійним спрямуванням прикордонникам в умовах євроінтеграції. *Молодь і ринок*. 2022. № 1 (199). С. 150–155.

REFERENCES

1. Haponenko, H.M. (2013). Motyvatsiia u maibutnykh vodolaziv-pidryvnykiv do navchannia [Motivation of future divers to study]. *Bulletin of National University of Ukraine*, Kyiv. No. 1 (32), pp. 38–41. [in Ukrainian].

2. Zelikovska, O.O. (2012). Motyvatsiia studentiv ekonomichnykh spetsialnostei do formuvannia mizhkulturnoi kompetentsii [Motivation of students of economic specialties to the formation of intercultural competence]. *Pedagogical discourse*. No. 11, pp. 98–101. [in Ukrainian].

3. Kartel, T.M. & Sivokin, G.V. Vyvchennia inozemnoi movy profesiinoho spriamuvannia maibutnimy inzheneramy [Learning a foreign language of professional orientation by future engineers], *International Scientific and Practical Conference "WORLD SCIENCE"* No. 10 (26), No. 3, pp. 65–68. [in Ukrainian].

4. Klochko, V.I. & Kolomiets, A.A. (2012). Formuvannia motyvatsii navchalno-piznavalnoi diialnosti studentiv tekhnichnykh spetsialnostei [Formation of motivation of educational and cognitive activity of students of technical specialties]. *Monograph*. Vinnytsia, 188 p. [in Ukrainian].

5. Koval, I.V. (2017). Motyvy vyvchennia inozemnoi movy studentamy vyshchoho navchalnoho zakladu: psykholohichniy aspekt [Motives for learning a foreign language by students of higher education: the psychological aspect]. *Problems of modern psychology*, No. 35, pp. 193–206. [in Ukrainian].

6. Kolodnytska, O.D. (2018). Formuvannia pozytyvnoi motyvatsii do vyvchennia anhliiskoi movy (za profesiinym spriamuvanniam) u studentiv medychnykh vnz za dopomohoiu interaktyvnykh tekhnolohii i metodiv navchannia [Formation of positive motivation to learn English (professionally) in medical students with the help of interactive technologies and teaching methods]. *Medical education*. Ternopil. No. 4, pp. 52–55. [in Ukrainian].

7. Ridel, T.M. (2010). Profesiina motyvatsiia ta yii rol u formuvanni motyvatsii do vyvchennia inozemnykh mov v ahrarnomu vuzi [Professional motivation and its role in the formation of motivation to study foreign languages in the agricultural university]. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies: Part 2*. Sumy: A.S. Makarenko Sumy State Pedagogical University, pp. 356–361. [in Ukrainian].

8. Ridel, T.M. (2017). Shliakhy pidvyshchennia motyvatsii pry vyvchenni anhliiskoi movy studentamy SNAU [Ways to increase motivation in learning English by students of SNAU]. *Young scientist*, No. 12 (52), pp. 448–453. [in Ukrainian].

9. Kholmakova, Yu.V. (2016). Motyvatsiia do vyvchennia inozemnykh mov yak fenomen suchasnoi nauky ta praktyky [Motivation to study foreign languages as a phenomenon of modern science and practice]. *Young scientist*, No. 4.1, pp. 103–105 Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_4.1_30. [in Ukrainian].

10. Shtokhman, L.M (2017). Komunikatyvna skladova u navchanni inozemnoi movy u VNZ [Communicative component in foreign language teaching in higher education]. *Young scientist*, No. 3 (43), pp. 512–515. [in Ukrainian].

11. Shchegoleva, T. (2022). Spetsyfyka vykladannia anhliiskoi movy za profesiinym spriamuvanniam prykordonnykam v umovakh yevrointehratsii [The specifics of teaching English to professional border guards in the context of European integration]. *Youth and market*, No.1, pp.150–155. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 02.04.2022